

1 Úvod

Strukturální šetření v zemědělství se konalo na podzim roku 2016 jako výběrové zjišťování. Svým obsahem a cílem navázalo na výběrová šetření v letech 2013, 2007, 2005, 2003 a celoplošné zemědělské sčítání Agrocensus 2010. Strukturální šetření v zemědělství jsou součástí systematického vytváření statistik Společenství o struktuře zemědělských subjektů, které poskytují uživatelům statistiky srovnatelné výstupy ze všech členských států.

Cílem šetření je zjistit detailní a komplexní údaje o rozsahu českého zemědělství, tj. o velikosti, struktuře a vývoji zemědělských subjektů, jejich vybavenosti, výrobní orientaci a mimozemědělských a doplňkových činnostech. Zjištěné údaje se využívají ke klasifikaci zemědělských subjektů podle typu jejich výrobního zaměření, ekonomické velikosti.

Získaná data jsou využívána k aktualizaci Zemědělského registru vedeného Českým statistickým úřadem. Registr slouží jako základna pro každoroční zjišťování v zemědělství. Výsledky budou využity nejen pro formování zemědělské politiky v České republice, ale i Evropské unii.

1.1 Legislativní rámec

Statistické šetření se provádí ve všech členských státech Evropské unie (EU) na základě požadavků legislativy EU/ES. Jedná se zejména o nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 ze dne 19. listopadu 2008, o statistických zjišťováních o struktuře zemědělských podniků a o statistickém zjišťování o metodách zemědělské výroby a o zrušení nařízení Rady (EHS) č. 571/88 novelizované nařízením Komise (EU) č. 715/2014¹. Prováděcím předpisem k výše uvedenému nařízení je nařízení Komise (ES) č. 1391/2015 ze dne 13. srpna 2015.

V České republice se šetření provádí na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, a Programu statistických zjišťování na rok 2016².

1.2 Definice zemědělského subjektu

Zemědělským subjektem se rozumí technicko-hospodářská jednotka, která podléhá jednotnému řízení a provádí činnosti podle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) jako svou primární nebo sekundární činnost. Tyto činnosti jsou: pěstování plodin jiných než trvalých (01.1), pěstování trvalých plodin (01.2) včetně produkce vína z hroznů pocházejících z vlastní produkce, množení rostlin (01.3), živočišná výroba (01.4), smíšené hospodářství (01.5), podpůrné činnosti pro zemědělství a posklizňové činnosti (01.6). Nejsou zahrnuty zemědělské subjekty s chovem ostatních zvířat (01.49) vyjma chovu pštrosů, emu a králíků, chovu včel a výroby medu a včelího vosku. Dále se ze šetření vyjímají všechny zemědělské subjekty, které výhradně provádějí činnosti ve skupině 01.6, kromě subjektů udržujících zemědělskou půdu v dobrém zemědělském a environmentálním stavu.

Pro Strukturální šetření v zemědělství 2016 byly stanoveny prahy na takové úrovni, aby se vyloučily jen nejmenší zemědělské subjekty, které tvoří celkem nejvýše 2 % obhospodařované zemědělské půdy a nejvýše 2 % z celkového počtu dobytčích jednotek³.

¹ nařízení Komise (EU) č. 715/2014 ze dne 26. června 2014, kterým se mění příloha III nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1166/2008 o statistických zjišťováních o struktuře zemědělských podniků a o statistickém zjišťování o metodách zemědělské výroby, pokud jde o seznam ukazatelů, které mají být shromážděny v rámci zjišťování o struktuře zemědělských podniků za rok 2016

² Vyhláška č. 302 ze dne 2. listopadu 2015 o Programu statistických zjišťování na rok 2016, částka 128/2015 Sb., rozeslaná dne 23. listopadu 2015 včetně přílohy č. 1 a 2.

³ Dobytčí jednotka (DJ) – standardní měřicí jednotka umožňující sdružení různých kategorií hospodářských zvířat za účelem jejich srovnání. 1 DJ představuje 500 kg živé váhy zvířete.

Prahové hodnoty zjišťování:

- 5 ha obhospodařované zemědělské půdy vlastní nebo najaté,
- nebo 1 ha sadů, nebo 3 500 m² vinic,
- nebo součtová plocha zeleniny, jahod a květin od výměry 2 500 m²,
- nebo chov 5 kusů skotu, nebo 10 kusů prasat, nebo 10 kusů koz a ovcí,
- nebo chov 100 kusů drůbeže včetně běžců.

1.3 Výkaz a zpravodajská povinnost

Zpravodajská povinnost se vztahovala na všechny subjekty zařazené do výběru.

Právníkům a fyzickým osobám s datovou schránkou byl výkaz zaslán elektronicky. Fyzické osoby bez datové schránky s větším rozsahem zemědělské prvovýroby byly osloveny poštou. Zjišťování u zemědělců s menším rozsahem zemědělské prvovýroby bylo provedeno v místě jejich bydliště (podnikání) prostřednictvím proškolených externích tazatelů.

Na základě zákona 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů, je zpravodajská jednotka povinna poskytnout všechny požadované údaje.

1.4 Strukturální šetření v zemědělství v mezinárodním srovnání

Evropský statistický úřad (Eurostat) shromažďuje za každý členský stát výsledky a zpracovává publikace shrnující hlavní charakteristické rysy zemědělského hospodaření jednotlivých států EU. Publikace jsou dostupné na internetových stránkách Eurostatu (<http://ec.europa.eu/eurostat/publications/all-publications>).

Pro mezinárodní srovnávání výsledků Strukturálního šetření v zemědělství slouží také databáze Eurostatu (<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>), kde jsou k dispozici agregované tabulky podle požadovaného členění.

Při využívání dat z databáze Eurostatu je nutno vzít v úvahu několik metodických odlišností:

- Podle definice EU se chmel řadí mezi plodiny pěstované na orné půdě. V České republice se podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, chmel resp. chmelnice vykazuje jako trvalá kultura stejně jako vinice, zahrady, sady a trvalé travní porosty. Vzhledem k této skutečnosti se údaje o výměře orné půdy a trvalých kultur v databázi Eurostatu liší od údajů publikovaných na národní úrovni. Výměra zemědělské půdy celkem (trvalé kultury + orná půda) se neliší.
- Podle definice EU se pěstitelské školky řadí mezi trvalé kultury. V České republice se řadí mezi plodiny pěstované na orné půdě. I v tomto případě se publikované údaje budou lišit.
- Podle metodiky Eurostatu se stromy a keře pěstované výhradně pro energetické účely započítají do zalesněných ploch (z toho rychle rostoucích dřevin) bez ohledu na to, na jaké půdě se pěstují. Odlišně se tyto plochy vykazují v České republice: zahrnují se do ostatních trvalých kultur (z toho rychle rostoucích dřevin). Výměra zemědělské půdy bude v Eurofarm databázi nižší a naopak výměra lesních pozemků bude vyšší.
- Podle metodiky Eurostatu se v rámci ekologického zemědělství do trvalých travních porostů započítávají i dočasné travní porosty na orné půdě. V České republice se dočasné travní porosty na orné půdě řadí do kategorie plodin sklízených na zeleno na orné půdě, resp. víceletých pícnin.
- Zpracování orné půdy a pokryv orné půdy v zimním období – vykázaná plocha v tabulkách se bude lišit s ohledem na různé zařazení pěstitelských školek (viz výše).